

Op zoek naar kansrijke lokale verbindingen

Sport en cultuur: samen scoren!

Sport en cultuur hebben gedeelde belangen en zijn samen op zoek naar kansrijke lokale verbindingen. Twee bevrogen vrouwen vertellen over het Nationaal Actieplan Sport & Cultuur. Onderzoek, evenementen en communicatie over goede voorbeelden vormen voor 2015 de speerpunten. 'Waar het uiteindelijk om gaat, is dat mensen fysiek en mentaal zo lang mogelijk vitaal blijven en in de maatschappij blijven meedoen.'

Het initiatief voor een gezamenlijk optrekken van sport en cultuur ligt bij het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst (LKCA). 'We waren op zoek naar maatschappelijke terreinen om ons mee te verbinden', vertelt medewerkster onderzoek en monitoring Claudia Marinelli. 'We begonnen met ouderen en kwamen vandaar op zorg en welzijn. Daarna zagen we dat de verbinding met sport en bewegen weleens heel kansrijk zou kunnen zijn. Begin 2014 hebben wij contact gelegd met NISB en NOC*NSF.'

Driedelige verkenning 2014

Het contact leidde in april 2014 tot een expertmeeting met vertegenwoordigers van cultuur, welzijn, sport en gemeenten. Centrale vragen: wat hebben we met elkaar gemeen en wat kunnen of moeten we zelfs samen doen? 'Aanknopingspunten te over', zegt Marian ter Haar, stafmedewerkster kwaliteit bij het NISB. 'Kunst, cultuur, muziek, sport en beweging dragen allemaal bij aan de ontwikkeling en vitaliteit van mensen, maar ook aan de leefbaarheid binnen gemeenschappen. Daar zetten onze organisaties zich voor in en daarbij staan we deels voor dezelfde uitdagingen. Door lokaal meer verbindingen te leggen, kunnen sport en cultuur elkaar alleen maar versterken. De transities binnen het sociale domein bieden daarbij nieuwe kansen.'

Na de expertmeeting volgden twee conferenties. Een eerste op 2 juni 2014, tijdens het WK Hockey. Marinelli: 'Daar hebben we samen met wethouders en sportbestuurders vooral de mogelijkheden vanuit beleid onder de loep genomen. Onderzoek en beleid hebben we op 9 oktober verbonden met de praktijk, samen met professionals uit de sport- en cultuurwereld. Die hebben we onder andere geïnspireerd met presentaties van hele mooie, al bestaande initiatieven.'

Nationaal Actieplan 2015

Op 9 oktober formaliseerde een aantal landelijke partijen hun samenwerking. LKCA, NISB, NOC*NSF, VNG, VSG, Jeugd cultuurfonds, Jeugdsportfonds en het Fonds voor Cultuurparticipatie sloten de alliantie Sport & Cultuur en zijn allemaal vertegenwoordigd in de gelijknamige stuurgroep. De onafhankelijke voorzitter van die stuurgroep is Johan Wakkie. De voormalig directeur van de hockeybond is oprichter van het Jeugdsportfonds en voorzitter van het Nederlands Blazer Ensemble. Zo draagt hij in zijn persoon al de verbinding tussen sport en cultuur uit.

Een officieel convenant laat nog op zich wachten, maar de stuurgroep heeft zich inmiddels wel gecommitteerd aan het Nationaal Actieplan Sport & Cultuur. 'Dat is niet meer dan één A-viertje', lachen Marinelli en Ter Haar, maar voor beide trekkers brengt dat in 2015 wel heel veel activiteiten met zich mee. 'We hebben in 2014 een aardige basis gelegd, maar die moeten we dit jaar absoluut verdiepen', zegt Ter Haar. 'Het gaat nog steeds om een verkenning', knikt Marinelli. 'We moeten ons gezamenlijke netwerk verder opbouwen, meer kennis verzamelen en die vervolgens ook goed verspreiden. Vandaar dat het

actieplan op drie pijlers berust: onderzoek, evenementen en communicatie over goede voorbeelden. Daarmee willen we lokale sport- en cultuurorganisaties inspireren.”

Onderzoek in krimpgebieden en achterstandswijken

Om meer kennis te verzamelen, richt het actieplan zich om te beginnen op onderzoek in krimpgebieden. ‘Daar staan voorzieningen voor sport en cultuur al langere tijd onder druk, terwijl ze voor de leefbaarheid in kleine gemeenschappen juist zo belangrijk zijn’, licht Ter Haar toe. ‘In krimpgebieden zijn al veel goede voorbeelden van samenwerking te vinden, maar we willen nog veel meer weten. Wat hebben de bewoners nodig voor een veerkrachtige verbinding tussen sport en cultuur, wat zijn de wensen van degenen die al wel en nog niet actief zijn, wat willen zij zelf bijdragen?’

Studenten gaan deze en andere vragen voorleggen in de Achterhoek, Twente en Limburg. Ter Haar: ‘Op die manier kunnen we kansen voor voorzieningen in kaart brengen en vervolgens voorleggen aan culturele en sportieve instellingen in het gebied. In kleine kernen zijn onbewust al veel verbanden. Mensen kennen elkaar en zijn bijvoorbeeld zowel lid van een sportclub als van de fanfare of de toneelvereniging. Misschien zijn ze zelfs wel bestuurslid bij meerdere verenigingen, maar hebben ze er nog nooit over nagedacht om die met elkaar te verbinden. Ons onderzoek kan dan een eye-opener zijn, maar zal waarschijnlijk ook nieuwe vragen oproepen.’

Voor meer onderzoek en goede voorbeelden zoomt het actieplan verder in op Amsterdam en Rotterdam. ‘Ook daar gebeurt al van alles, vooral in achterstandswijken’, geeft Ter Haar aan. ‘Dat komt omdat de cultuur- en sportparticipatie daar over het algemeen veel lager ligt dan in andere wijken en daar proberen mensen verandering in te brengen.’ De focus op deze twee grote steden neemt niet weg dat Ter Haar en Marinelli ook alles willen weten over goede voorbeelden elders in Nederland. ‘Hoe meer we weten, hoe beter’, aldus Marinelli, ‘dus s.v.p. bij één van ons melden!’

Drie bijeenkomsten 2015

Met het oog op netwerkopbouw en kennisdeling organiseert de alliantie Sport & Cultuur in 2015 opnieuw een aantal bijeenkomsten. Er zijn plannen voor een Ronde Tafelgesprek vanuit de ministeries van VWS en OC&W, om met zo’n dertig sleutelpersonen over de verbinding tussen sport en cultuur van gedachten te wisselen. Op 3 juli, tijdens de start van de Tour de France, volgt in Utrecht een debat met 150 professionals uit de praktijk en voor een derde bijeenkomst in het najaar is contact gelegd met de organisatie van het Holland Dance Festival.

‘In juli hopen we op basis van de onderzoeken meer duidelijkheid te hebben over de gezamenlijke richting die we in moeten slaan’, zegt Marinelli. ‘Sociale cohesie is ongetwijfeld een centraal thema, maar ik kan me ook iets voorstellen bij talentontwikkeling. Daarnaast is er ook veel kennisoverlap tussen sport en cultuur. Bijvoorbeeld als het gaat om de problematiek bij het vinden van vrijwilligers of over wel en niet vitale verenigingen. Ook dat hopen we dit jaar allemaal goed in kaart te krijgen. Daarbij kijken we overigens niet alleen naar de georganiseerde sport en cultuur, maar ook naar het informelere circuit. Daar verwachten we namelijk nog veel meer onderlinge verbindingen.’

Vitaal mee blijven doen

'Uiteindelijk willen we mensen en organisaties inspireren om lokaal samen te werken', geeft Ter Haar aan. 'Daarbij willen we ook gemeenten overhalen om de schotten tussen sport en cultuur weg te halen. Soms worden accommodaties gedeeld en soms krijgt een sportevenement een culturele omlijsting. Maar over het algemeen staan beide sectoren binnen gemeenten nog heel erg apart, met ook aparte subsidiepotjes. Dat hoeft niet allemaal samengevoegd; de twee sectoren moeten elkaar vooral gaan versterken. Er zullen meer en andere verbindingen ontstaan en dat leidt ook tot nieuwe, soms tijdelijke vormen van aanbod. Het belangrijkste is uiteindelijk dat mensen fysiek en mentaal zo lang mogelijk vitaal kunnen blijven en maatschappelijk mee blijven doen. In die zin ligt ook een verbinding met welzijn voor de hand.'

Resteert nog één vraag: wat zijn voor de twee vrouwen de mooiste praktijkvoorbeelden die ze al kennen? 'Dat is een moeilijke, want er gebeurt echt van alles', zegt Marinelli. 'Maar één van de projecten waar ik het meest van onder de indruk ben, zijn de Theaterspektakels van FC Twente, scoren in de wijk. Daar worden voetbal en theater gecombineerd om vooral kwetsbare bewoners meer bij elkaar en bij hun wijk te betrekken en om hun talenten te ontwikkelen. Onder begeleiding van professionele theatermakers werken ze samen aan een voorstelling, die uiteindelijk in de schouwburg voor publiek wordt gespeeld.' Ter Haar is erg gecharmeerd van Symphonica in Sporto in de Noord-Brabantse dorpen Vierlingsbeek en Groeningen. 'Sport- en cultuurverenigingen organiseren daar een heel jaar lang gezamenlijk beweegactiviteiten en iedereen kan daaraan meedoen.'

Meer informatie

- [Sport & Cultuur op de website van het LKCA](#) Pagina met links naar publicaties, verslagen van bijeenkomsten, filmpjes en [praktijkvoorbeelden](#).
- [Sport & Cultuur op Netwerk in Beweging](#). Onderdeel van de online community voor professionals uit de sport- en bewegwereld: open voor discussie, het stellen van vragen, het uitwisselen van kennis en informatie of het plaatsen van nieuws, goede voorbeelden en evenementen.
- ['Bussemaker afhankelijk van gemeenten voor cultuurambities'](#). Artikel waarin Marian ter Haar (NISB) en Hans Heimans (LKCA) gemeenten uitdagen om de verbinding tussen sport en cultuur te gaan leggen (Binnenlands Bestuur, 21 juli 2014).
- [Symphonica in Sporto](#). Website van het sport- en cultuurproject in de Brabantse dorpen Vierlingsbeek en Groeningen.
- [FC Twente, scoren in de wijk](#). Video-interview met projectleider Drees Kroes, die onder meer vertelt over het hoe en waarom van het theaterspektakel ['In Blessuretijd'](#) uit 2010, waarvan ook een ['The making of'](#) is gemaakt. In 2008 werd ['220 Volt'](#) uitgevoerd; dit jaar staat een [nieuwe productie](#) op stapel.

Praktijkvoorbeelden van de verbinding tussen sport en cultuur zijn meer dan welkom bij:

LKCA, Claudia Marinelli, claudiamarinelli@lkca.nl, 030-7115135

NISB, Marian ter Haar, marian.terhaar@nisb.nl, 06-21649577

[Auteur: Nelleke Naaktgeboren]

[NISB, 13 januari 2014]